

Kara von Schmid

Weet je nog?

Durf te zijn wie je voelt die je bent. Aan deze kromlopende redenering zit wel een verhaal vast, eentje over een opmerkelijke date. Om het verloop van die date in perspectief te plaatsen zal ik mij uitvoerig voorstellen.

Mijn naam is Lucas Bol. Ik heb vorig jaar de hogeschool afgerond en ik ben sinds enkele maanden werkzaam als sociaalpsychiatrisch verpleegkundige bij GGZ Breburg te Breda, de stad waar ik geboren en getogen ben, de stad ook waar ik sinds kort woon op een tweekamerappartement in de middeleeuws wegkronkelende Catharinastraat. Mijn ouders zijn nog altijd bij elkaar; dankzij hen heb ik een tamelijk onbezorgde jeugd mogen genieten. Op alle scholen die ik heb doorlopen behoorde ik door mijn taalvaardigheid en florissante uiterlijk steevast tot de populairste jongens. Zelfs als we bij gym een balspel gingen doen, werd ik, ondanks mijn povere kunnen op dit vlak, vaak als eerste gekozen. Bij vrijwel al mijn docenten kon ik op waardering rekenen, omdat ik altijd gefocust was op de les en nooit schroomde een vraag te beantwoorden.

Laat ik het eens over meisjes hebben. Ik was een jongen die al in groep 7 zijn eerste verkering had en die, om eens een paard van een cliché van stal te halen, in de loop van zijn nog prille leven meerdere harten had gebroken. Uitgerekend toen ik die baan bij Breburg kreeg en naar de Catharinastraat was verhuisd, overlaadde mijn toenmalige vriendin mij min of meer op de drempel van mijn voordeur met kritiek. Volgens haar was ik alleen maar met mijzelf bezig, zonder enig idee te hebben van de ander, een ander. Ik zou alleen verbonden zijn met mezelf. Als ik ergens liep zag ik de omgeving noch in de stad, noch in het bos. Alleen wat er zich in mijn kop afspeelde vond ik interessant. Het was haar een raadsel hoe ik ooit sociaalpsychiatrisch verpleegkundige zou kunnen zijn, iemand die belangstelling heeft voor en luistert naar mensen met hun problemen.'

Haar kritiek raakte mij. Vreemd genoeg moest ik denken aan Marcus van Loon, een middelbare schoolgenoot met wie ik vijf jaar in de klas had gezeten. Vijf jaar lang was hij mijn favoriete spot mikpunt. Waarom moest ik, populairste jongen van de klas, überhaupt iemand plagen, pesten? Mijn eerste plaats in de pikorde was toch duidelijk.

Hij was een vrouwelijke, gevoelig ogende jongen met een wat hoge stem. Eigenlijk was het vooral die hoge stem waardoor hij het moest ontgelden. Als hij gedurende pauzes in mijn buurt kwam, zette ik een stemmetje op dat verdomd goed leek op de zijne, zij het, voor het komische effect, net even een tikje hoger. Hetzelfde grapje haalde ik uit als hij een voorleesbeurt kreeg. De voorleessessies van Marcus gingen dan ook geregeld gepaard met onderdrukt gelach. Ook sommige van mijn klasgenoten imiteerden hem tijdens zijn leesbeurt met overdrijving. Ik zal je een complete opsomming besparen van alles wat we deden om Marcus het schoolleven zuur te maken en mij beperken tot enkele acties die mij voor het eerst het schaamrood op de kaken brengen. Zijn schooltas verstoppen, de ventielen uit zijn fiets halen en geschrokken reageren als hij al te dicht in onze buurt kwam, want ja, homo nietwaar. Ik stond werkelijk meerdere malen op het punt een poging te wagen Marcus digitaal op te sporen. Het kwam er niet van. Misschien omdat ik mij al te zeer schaamde.

Drie weken nadat ze het op de drempel van mijn voordeur had uitgemaakt, zat ik op woensdagavond met een schoolvriend in bruincafé De Bommel. We dronken een biertje en we speelden een partij schaak. Terwijl ik de partij gestaag aan het verliezen was, werd mijn aandacht getrokken door een ravissante vrouw met weelderig blond haar dat tot ver op haar rug reikte en amandelvormige bruine ogen. Met een andere jonge vrouw zat zij aan een tafeltje tegenover mij. Vrijmoedig en met frivole blik zochten haar ogen voortdurend de mijne.

Ik besloot een bezoek aan de wc aan te grijpen om contact te leggen op een overtuigende mannelijke manier – want alle genderontwikkelingen ten spijt, een echte vrouw wil een echte man en dat is iemand die zonder aarzelen initiatief neemt. Ik haalde een pen bij de bar, pakte een bierviltje en legde die voor haar neer. ‘Schrijf hier je naam en telefoonnummer op, dan bel ik je morgen.’ Met een vage glimlach rond haar fraai gewelfde lippen voldeed ze aan mijn verzoek. De volgende middag belde ik haar, Mariska, en nog dezelfde avond trof ik haar in De Bommel.

Mariska zat al aan een tafeltje toen ik De Bommel binnenkwam. Via de bar, twee glazen rode wijn, liep ik naar haar toe en bracht een dronk uit op ons samenzijn. Ik had een virtuoos spel met woorden, lichtvoetig, flirterig in gedachten, maar haar ernst verkreeg de overhand. Ze had sinds twee weken een baan als praktijkondersteuner van een huisartsenpraktijk in Breda West. Ze voerde ondersteunende gesprekken met mensen die op de wachtlijst stonden voor een psycholoog.

Nadat ik ons op een tweede ronde wijn had onthaald, zei ze: ‘Ik heb op dezelfde middelbare school als jij gezeten.’

‘Onmogelijk, dan was jij mij opgevallen.’

‘Misschien stond je hoofd toen niet naar mij.’

‘Moeilijk voor te stellen.’

‘Misschien was je te druk met het pesten van Marcus van Loon, te druk met het proppen van zijn schooltas in een al volle prullenbak.’

‘Is je dat opgevallen?’

‘Je gepest heeft ook iets goeds opgeleverd, want daardoor heb ik ervoor gekozen in mijn vrije tijd aan pestpreventie op middelbare scholen te doen. Juist getapte figuren zoals jij kunnen het anders zijn ondersteunen en bespreekbaar maken. Waarom pestte je Marcus zo?’

‘Tja, ik ben bang omdat hij afweek van de rest van de jongens. Misschien was ik onbewust bang zelf homoseksuele gevoelens te hebben.’

‘Tegen iedereen zeg ik: Durf te zijn, wie je voelt die je bent.’

‘Nou, dat bedoel ik. Als Marcus voor zijn anders zijn, voor zijn homoseksualiteit was uitgekomen, hadden we hem niet gepest.’

‘En als hij nou geen homoseksueel was?’

‘Dan weet ik het ook niet.’

Ik wilde het gesprek al een andere draai geven, maar zij wilde nog niet loslaten. Ze vond dat ik moest inzien dat man en vrouw beiden culturele constructen zijn. Obligaat wierp ik tegen dat er ook biologische verschillen zijn. Ik kreeg een tikje tegen mijn wang, natuurlijk daar had ik een punt, maar sinds transformaties mogelijk zijn is de culturele factor veel belangrijker dan de biologische factor. Sindsdien weten we ook, beweerde ze met overslaande stem dat iedere

vrouw en iedere man vrouw en man op hun geheel eigen wijze zijn. Zo is bijvoorbeeld de één met een vrouwenlichaam geboren en moet de ander nog een vrouwenlichaam krijgen

Ik moest nu echt een wending aan deze ontmoeting gaan geven, we waren veel te serieus. Ik stond op en zei: ‘we gaan naar Samen Samen.’

Ze was een tikje verbaasd, maar stemde in.

Het was Hollands uurtje in Samen Samen en dat betekende hossen op Nederlandstalige meezingers. Om de ledematen vrij spel te geven waren stoelen en tafeltjes aan de kant geschoven. Het was druk en we moesten elkaar zo een beetje vasthouden om niet uit elkaar te worden gedreven. Toen er twee jongens vlak voor ons begonnen te kussen, draaide ik onwillekeurig mijn hoofd af. Mariska hoonde met haar zachte lippen tegen mijn oor: ‘De witte heteroman, de wortel van veel kwaad in de wereld, altijd aan het discrimineren.’

Op mijn beurt zette ik mijn warme mond tegen haar oor: ‘Kijk om je heen. Dit is een onserieuze ruimte, decor voor zomercarnaval. Dit is geen ruimte voor discriminatie. Hier ben je voor je lol. Hier verbroederen we.’

Ze greep mij bij de schouders. ‘Pret en geëngageerdheid sluiten elkaar niet uit. Je kunt plezier hebben en tegelijkertijd opkomen voor de onderdrukten in deze wereld.’

Zou ze lesbienne zijn? Nee, dan had ze niet met mij afgesproken. Of juist wel om mij een les te leren. Misschien is ze biseksueel. Ze was anders wel aandoenlijk, haar zojuist nog bleke gelaat sloeg vlekkerig rood uit. Ik plaatste mijn handen op haar schouders. ‘Luister,’ zei ik speels, terwijl de jolige smartlap *Een beetje verliefd* uit de boxen schalde en vrijwel iedereen leek mee te zingen. ‘Je hebt nu genoeg je geëngageerdheid getoond, laten we nu pret maken.’ Terwijl ik haar een gloedvolle blik toewierp, zong ik: ‘*Ik dacht een beetje verliefd.*’

‘Zoals jij mij nu aankijkt, daar krijg ik kippenvet van.’

Te midden van de deinende, deels ook gearmde menigte, sloeg ik mijn armen om haar heen. Onstuimig begon zij mij op de mond te kussen. We raakten verward in een tongzoen, totdat we werden aangesproken door een glazenophaler: ‘Prima dat jullie elkaar leuk vinden, maar als je ongegeneerd wil vrijen dan moet je naar huis gaan.’

‘Kom,’ zei ze, ‘ik woon hier vlakbij.’

‘Collaboratie met de onderdrukker,’ grapte zij toen we buitengekomen waren.

Ik wilde haar zoenen, maar ze weerde mij af. ‘Ik wil je eerst wat vertellen. Ik wil je vertellen waarom pestpreventie zo belangrijk voor mij is. ‘Laten we daar op dat bankje gaan zitten.’

Het kostte mij moeite haar niet voor te houden dat ze veel te serieus was voor een eerste date, niettemin ging ik toch naast haar zitten.

‘Vijf jaar geleden,’ zei Mariska, naar haar voeten kijkend, ‘zocht ik een overweg in het bos op. Om zo weinig mogelijk mensen te belasten wilde ik wachten op een goederentrein. Ondertussen drentelde ik heen en weer van de ene kant van de overweg naar de andere. Al spoedig begonnen de voorbijkomende treinen aanzienlijk langzamer te rijden. Precies toen ik begon te vermoeden dat het iets met mij te maken had, stopte er bij de overweg een politieauto. Twee agenten, een man en een vrouw, kwamen op mij toelopen. “Je begrijpt waarom we hier zijn?” vroeg de vrouwelijke agent. “Ja, maar ik kijk alleen naar de treinen.” Omdat ik geen identiteitsbewijs bij mij had, volstonden ze met het noteren van mijn naam en adres. Ze vertrokken met het dringende advies mij niet meer bij een overweg op te houden...’

Omdat ze een stilte liet vallen, zei ik: ‘Zo iemand als jij heeft toch geen enkele reden tot zelfmoord.’

‘Nu niet meer, toen wel. Weet je nog, wie ik ben?’

‘Ja, Mariska.’

‘Misschien maakt mijn achternaam meer duidelijk. Ik ben Mariska van Loon.’

‘De zus van Marcus,’ vroeg ik aarzelend.

‘Misschien moet ik blij zijn dat jij mij zelfs nu nog niet herkent. Ik wil als vrouw en niet als transvrouw door het leven. Ik heb het al gezegd: dankzij de voortschrijdende wetenschap zijn mannen en vrouwen eerst en vooral culturele constructen... Heb je er nu spijt van dat je mij gezoend hebt, want voor het eerst deze avond kijk je ongelukkig uit je ogen.’

Ik lachte ongemakkelijk. ‘Spijt is een groot woord.’ Ze leek inderdaad op Marcus, maar ik kon nog steeds niet geloven dat hij in deze ravissante blondine was getransformeerd. Misschien haalde ze een grap met mij uit, om mij na al die jaren van gepest op mijn nummer te zetten.

Omdat zij opstond deed ik dat ook. ‘Zal ik je thuisbrengen,’ vroeg ik.

Ze schudde haar hoofd. ‘Ik wil niet in jouw ogen een persoon zien die ik niet meer ben.’

‘Waarom heb je het dan überhaupt onthuld?’

‘Ik wil mijn verleden niet verloochenen en aan jou zie ik dat ik dat wel moet doen. Je bent een alfa-aap, jij beziet mannen en vrouwen biologisch en niet cultureel.’

Ik had geen zin haar te overtuigen dat ik toch echt wel oog had voor de culturele factor.

‘Zie je wel,’ zei ze. ‘In al je welbespraaktheid wil jij mij niet eens overtuigen, dat zegt veel over jou.’

@ Kara von Schmid, november 2024

Kara von Schmid is mijn echte naam, als schrijversnaam gebruik ik wel eens Karavon. Ik ben in 1967 geboren te Breda. Sinds 1998 werk ik als docent geschiedenis in het voortgezet onderwijs. Ik heb weleens gepubliceerd in het cursistenblad van de LOI, Lei in 2012, *Verhoor* was de titel van dat verhaal, meer gegevens heb ik niet van die publicatie. Ik hou zelf van psychologische en autobiografische literatuur, mijn favoriete schrijvers zijn Dostojewski, Proust en Knausgard.